

Изази неђељом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у
главним писмима непо-
средно администрацији „Гл.
Црногорца“ на Цетиње, а
може се и картом упут-
ницом на пошту у Котор.
Дописи пишу се уредниш-
тву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новчића. За веће
и на дуже вријеме мање.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

Петроград, 6 новембра. — „Правителствени Вѣстник“ јавља да је министар комуникације, г. Посјет, на своју молбу, макнут с тог мјеста и постављен за члана државног савјета.

Будапешта, 6 новембра. — Одбор земаљског сабора, послје дуге расправе, пристао је у начелу на оне чланке предложеног војног закона, који добровољачкој служби додају годину дана.

Берлин, 10 новембра. — Цар је отворно царевинску скупштину (Reichs) пријестоним говором, у коме рече: „Наши су односи са свијем страним владама мирољубиви. Ја се навикнем трудим да се мир утврди. Наш савез с Аустријом и Италијом нема другог смјера. Моја хришћанска вјера не би могла поднијети невоља ни славног рата те ми је дужност клонити га се. У том увјерењу пошао сам главом да поздравим суеједне владоце и пријатеље ми, дако би се с њима погодио како да ујемчимо мир, колико то стоји до наше воље. Повјерење које сам свуд нашао овлашћује ме те се надам, да ћу ја и моји савезници и пријатељи успјети да одржимо мир.“

Спасење руског Цара.

Под насловом: „Ко ће као Бог...!“ има „Браник“ од 23 окт. овај чланак: Молитва, којом се надимају груди сто милиона побожних душа: „Боже царя храни“ — уселишана је од свемиштовног Бога. Руски цар био је прије неколико дана у највећој опасности; али на срећу својих вјерних поданика и на „страх врага“, остао је неповријеђен и жив.

„Ко ће као Бог“. Руски цар са својом породицом обилазио је далеке земље своје простране царевине, у „којој сунце никад не залази“. Гдје је само стао, свуд је дочекиван с највећим одушевљењем. Синови Азије утркивали се, ко ће брже дочекати свога цара, који им је прокрио путеве, што воде истинској слободи и просвјети. Полудивли народи, на које се руским напорима просули зраци љешњег живота, поздрављали су „бијелога цара“ као свога избавитеља. Све је ишло у најбољем реду и цар се потпуно задовољан враћао натраг својој кући.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

С Н О В И.

Приповијетка Емила Золе.

Овлаштен пријевод.

VI.

(Наставак.)

Два дана јако је гризла савјест Анђелију, те чим би остала сама, ударила би у плач, као да бјеше што згрјешила. Страшно мрачна питања наметали су јој се: је ли згрјешила? је ли изгубљена, као оне женчурине које би се ђаволу предале, као што легенда прича? Оне ријечи: „ја те љубим“, напатом изречене, бучаху јој сад у ушима, а та је бука одиста долазила из њеке страховите силе, скривене у невидику. Али дјевојчица не бјеше на мисто с тијем, нити је могла бити, пошто је одрасла у незнању.

Бјеше ли згрјешила слушајући младића? Хтјела је да се сјети свега што се догодило и распрело је чворито сумње своје невиности. Ама шта је, дакле, гријех? Је ли гријех кад се двоје младић гледају, разговарају, па онда лажу родитељима? У томе кан' да није све зло. Па рашта, онда, бјеше јој тако тешко? Рашта, ако крива не бјеше, рашта осјећаше да је друкчија

Но несрећа, та вјерна пратилица живота човјека, хтјела је да се приближи и узвишеном господару од толиких народа. Онај, који драма судбог једног великог дијела Јевропе и Азије, у мало што није постао жртва сиграчке једног слијепог случаја. Онај, на чију се ријеч покрећу милиони, да испуне жеље свога цара, у мало што није на вијек занијео. Онај скупо цјени живот, који не припада само једној породици и једном народу, у мало што није нагло и изненадном смрћу био прекинут.

Али несрећа, ма како да умије да буде дрека, иетина приближила се „государу“ руског народа, но ипак се зауставила. Свој странан посао није кадра била да изврши. Цареви воз икочио је био из шина, једна локомотива се дубоко урила у насап, а друга се сва раздробила. Сва се кола потресла, и које на једну и које на другу страну поизвртала. Кола, у којима је руски цар био, ужасно су остала накарљена. Постоје од кола са точковима заједно избијено је, издвојено су јако стињени, а кров је био сав искрент на једну страну. Као што видимо ово је била велика железничка несрећа. Многи су остали мртви, још више има рањених. Само цар и његова породица осташе неповријеђени.

Ко да не вјерује у вјечну промисао Божју, која је на такав ванредни начин сачувала свога изабраника? Ко да јој не благодари, што је отклонила биједу и жалост са толико милиона душа оданах поданика, који су свога цара испраћали благословом, што је долазило из дубине благодарних срцаца?!

Како ће мисао толиких народа овај догађај да испрелете својим вјеровањем, да се тако прелива у побожне легенде, које нарочито у оваким приликама бујно нижу и усипјевају. А такви изливи искрене побожности имају своју чудотворну моћ. Од лапландског до црног мора, и од Варшаве до широких пуштара средње Азије, ширише се увјерење и вјеровање: да се руском цару не може наудити! То вјеровање имаће и своју реалну основу, јер је цар у самим рушевинама остао сачуван!

Од сада ће сваки Рус још се толије молити Богу, да му чува његова цара, јер се види, да те молитве допире до небеских висина.

Пјесма „Боже царя храни“ разлијегаће се од данас још веселије по пространим Русији, јер сам Бог чини чуда над народом и над царем руским, кога је здрава и невредима провео кроз највећу опасност, да и даље царује „на страх врага“.

„Ко ће као Бог!“

постала, да је као нека нова душа у њој? Може бити да гријех ницаше у тој невидној бољетици, под којом је клонивала. Срце јој бијаше пуно нејасних осјећаја, пуно збркана збора и говора, који ће тек настати, а од којих се плашила прије него што их је и разумјети могла. Крв би јој потекла у образе и стао би прасак од страшних ријечи: „ја те љубим“; те већ размишљала није, него би онет ударила у плач, сумњајући да су догађаји друкчији него што збиља бјеху, и бојећи се да је тешко згрјешила, те да гријеху нема имена ни облика.

Велика јој пека на срцу бијаше што није на вјеру казала Хибертини. Да је њу могла заштитити ум, она јој одиета бјеше просвијетлени ум. И чињаше се младој да је икоме говорити могла о својој боли, да би просто тијем оздравила. Али тајна поста одвећ крупна, те бјеше умријети од стида, кад би је одала. С тога постаде лукава; преподобљавала се да је мирна, а онамо је буре бјеснила у цијелом њезином бићу. Кад би је питали што је замишљена, она би чудећи се погледала их и одговорила да не мисли ни о чем. Од јутра до мрака, сједећи за разбојцем, работала је несвјесно, тобож мирна и нестојна, а онамо је копала због једне једине мисли — да је љубљена. А ми-

ИЗ НОВИНА.

Анд. Ђорђевић наставља своју студију у „Браничу“ под насловом: *Богословије о општем имовинском закону за књажевину Црну Гору* овако:

I.

Послије оригиналног назива, што код овога законика, највише пада у очи идеје школованог правнику, то је система његова или логички распоред материје, која је у њему изложена.

Римско право, тај „написани разум“, како се оно, у средњем вијеку, претјерано *) називало, благодарећи свом свјетско-историјском значењу, **) — заплавило је, као што се зна, посебна приватна права свих данашњих образованих јевропских народа у толикој мјери, да су данашњи грађански законици, нарочито у претежним дјеловима својим, у имовинским уставима, готово потпуно репродукције истих уставова римског приватног права. Ово нарочито важи за ова три од садањих најстаријих грађан. законика: пруски (Das allgemeine Landrecht für die Preussischen Staaten, 1794), француски (le Code civil, 1804), и аустријски (Das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch für die gesammten deutschen Erbländer der oesterr. Monarchie, 1811. ***).

*) Претјерано за то, што се римско право сматрало као апсолутно, за све народе угледно право. Апсолутног права нема, а не може га ни бити. Свако развиће општих човјечанских идеја у религију, правствености, вјештини науци врши се у појединим народима, те с тога свуда добија свој особен национални отисак. То ни код права другаче не може бити. У сваком народу развија се друштвени живот у правствености и саобраћају према његовом особеном националиту, и по томе различито се израђују и назови о правном поретку живота у сваком народу, који одговара националном праву његовог духовног и правственог живота, у коме право сваког народа мора имати свој особен национални карактер, и, шта више, давање махом управу најјаснију слику о духовном и социјалном стану тога народа. Идеја о каквом апстрактном, јединственом свјетском праву и држави стоји у опречу с антрополошким организацијом људског рода. Али ипак јединство правне идеје због тога не пропадне, као год што ни јединство људског бића не пропадне у разноликости раса. Грамаде и родство раса и народа, које се огледа у њиховом језику и народности, понавља се и у правима. Има ужих и ширих кругова сродних права, а у свима је општа правна идеја позавана тачка и сила која гони и креће“. Bruns, Geschichte u. Quellen des röm. Rechts §. 1. у „Encyclopedie der Rechtswissenschaft von Holtzendorff“.

**) О овоме види: Windscheid, Lehrbuch des Pandektenrechts, V. Auflage, 1882, §. 6, trepчу алинеју и приједбу 5. и Bruns, Geschichte etc., §. 3.

***) Ево шта вели Виндшайд (цит. ор. §. 6.) за све посебне њемачке грађ. законице „...ови законици, који су га (т. ј. пандектно право, и то је опште њемачко приватно право које се образовало на ова три права: римско, канонско и домаће — њемачко заступили, имају за свој битни основ римско право... тако, да како коректно разумијевање

ловаше ли она њега? И то јој питање бјеше тамно, јер невјешта томе, није га умјела одговорити. То је питање толико пута понављала докле би се смела; ријечима би изништало обично им значење, но би проузроковала несвјеситицу, која би њу заносила. Па онда се бјаше једним напором прибрати, те би поред свега тога везла марљиво као и увијек, али као у сну. Може бити да се у њој легла тешка каква болест. Једне вечери у кревету, обузе је жежња, те мишљаше да се већ не ће дићи, срце јој често лепеташе, да прене, а у ушима јој звонаше, да је заглуши. Бјеше ли заљубљена, или на самрти? А ипак смијаше се пут Хибертине, која заборину мотраше је, воштећи свој копац у игли.

Анђелија бјеше се заклела да већ никад не ће гледати Фелисјена, те нити је залазила међу дивљу травину по забрану, нити је већ обилазила своје сиромаше. Бојала се да се не догоди што ужасно онога дана кад би се њих двоје удесили. У тој њежној одлуци бјеше и притрунак кајања да сама себе казни због гријеха што је зар нехотице згрјешила. Те тако онијех јутара кад бјаше најупорнија у својој намјери, не бјаше ни једном погледати кроз прозор, од страха да не угледа крај Шевроте онога којег се

Моћан утицај римског приватног права на израду споменутих грађанских законика огледа се не само у садржини њиховој већ и у системима њиховим. Система Јустинијанових Институција служила је за углед системима тих законика.

У системи институција истакнута су три главна момента: лице, ствар и тужба. (Omne autem jus, quo utimur, vel ad personas pertinet, vel ad res, vel ad actiones, § 12. Inst. de jure naturali, gentim et civili, liber I titulus II). И на основу том цио материјал у Институцијама распоређен је у четири књиге, свака књига на главе (titulus) а свака глава на §§. ****).

Ево потпуног распореда материјала у Институцијама:

Књига прва. Titulus I о правди и праву. — Tit. II о природном праву, jus gentium-у и грађанском праву. — Tit. III о личним правима (de jure personarum) — Tit. IV о урођеницима (de ingenuis). — Tit. V о ослобођеницима (de libertinis). — Tit. VI Који не могу ослобођавати робове и из којих узрока. — Tit. VII о укидању закона Fusia Canina. — Tit. VIII о онима који не стоје ни под каквом влашћу и онима који стоје под туђом влашћу (su vel alieni juris). — Tit. IX. о очинској власти. — Tit. X о браку. — Tit. XI о усвојењима. — Tit. XII каквим начинима престаје очинска власт. — Tit. XIII о туторствима. — Tit. XIV који могу тестаментом дати тутору. — Tit. XV о законском туторству агната. — Tit. XVI о тумачењу способности (de capitis deminutione). — Tit. XVII о законском туторству патрона. — Tit. XVIII о законском туторству предака. — Tit. XIX о фидуцијарном туторству. — Tit. XX о тутору Ацилијевом и о онима које се поставља по закону Julia и Titia. — Tit. XXI о ауторизацији тутора (de auctoritate tutorum). — Tit. XXII како престаје туторство. — Tit. XXIII о старатељима. — Tit. XXIV о кауцији тутора и старатеља. — Tit. XXV о изви-

оних законика, тако и могућност њихове поправке битно преставају темељно знање римског права... — А Порталес, чувени француски правник, један од четири члана комисије, која је садашњи француски грађански законик израдила у пројекту, рекао је, у Академији законодавства, о истом закону ово: „Ако би проучавали само овај нови грађ. законик, никад га нећете знати. Философи и правници римски још су учитељи рода људског. С богатим материјалом, који су нам они оставили, саградили смо један дио зграде нашег националног законодавства. Рим бјеше оружје покорио Јевропу, али законима својим он ју је цивилизовао!“ А олет, сви данашњи каментатори франц. законика анетом доказују: да је све облигационо право репродукција дјела славног франц. правника Нотјеа — „Traité des obligations“, а оно олет ништа друго до обрада римског облигационог права.

****) Читај Гершнџев „Систем римског приватног права“ § 10.

толико бојала. А кад би је гријех навео да погледа кроз прозор, а младић дође не би био, тада би била жалбена до сјутрадан.

Једног јутра Хибер приређиваше неку дамлатику, кад ли звонце на уласку затавдрљика. Човјек сађе. Биће зар какав муштерија, јер Хибертина и Анђелија чуше разговор кроз отворена врата врх степеница. Па онда обје женске, јако зачуђене, дигосе главе; кораци се чујаху по степеницама; мајстор је доводио муштерију, а тога дотле никад није бивало. Дјевојчица се занави угледавши Фелисјена. Бјеше просто одјевен као радник вјештак — каквима су руке бијеле. Кад већ она не пјаше к њему, посегаво је он к њој, након узалудног ишчекивања и тешке сумње да јој се, може бити, не свиђа.

— Ево, моје дијете, тебе се нешто тиче! поче Хибер. Овај господин доноси нам једну работу, која није с реда. А, додне ми, радији сам био довести господина овдје, да се о томе поразговоримо... Дакле, господине, то треба показати мојој кћери!

Ни мајстор ни домаћица му не сумњаху да је младић с чега друго доћи могао, те се примакосе, као иштитљива чељад. Али се и Фелисјен и дјевојка гушаху од потреса у срцу.

њима тута и старалеа. — Tit. XXVI о поздравним тудорима и старалеа.

Књига друга. Titulus I о диоби ствари. — Tit. II о телесним и нетелесним стварима. — Tit. III о службеностима. — Tit. IV о плодуживању. — Tit. V о употреби и становању. — Tit. VI о узаконијама и дуготрајним државинама. — Tit. VII о поклонима. — Tit. VIII о онима који могу или не могу отуђивати. — Tit. IX о формалностима тестаментаци (de testamentis ordinandis). — Tit. X о војничком тестаменту. — Tit. XI о војничком тестаменту. — Tit. XII којима није допуштено градити тестамент. — Tit. XIII о искључивању дјеле из наследиства (de exheredatione liberorum). — Tit. XIV о наименовању наследиства. — Tit. XV о редовној супституцији (de vulgari substitutione). — Tit. XVI о пупиларној супституцији (de pupillari substitutione). — Tit. XVII како се објаснавају тестаменти. — Tit. XVIII о инокондицијном тестаменту (de inofficioso testamento). — Tit. XIX о особини (квалитету) и разлици посљедника. — Tit. XX о легатима. — Tit. XXI о опозивању (ревокацији) и трансакцији легата (de ademptione et transatione legatorum). — Tit. XXII о закону Фалсидиа. — Tit. XXIII о фидеикомисним наследиствима. — Tit. XXIV о појединим стварима које су као фидеикомис остављене. — Tit. XXV о кодицилима.

Књига трећа. — Titulus I о наследиствима без тестаментаци (de hereditibus quae ab intestato deferuntur). — Tit. II о законском наследиству агната (de legitima agnatorum successione). — Tit. III de senatus consulto Tertuliano. — Tit. IV de renatusconsulto Ophirtiano. — Tit. V VI о наследиству когната (de successione cognatorum). Tit. VII VIII о наследиству ослобођеника (de successione libertorum). — Tit. XI о преторском наследиству (de bonorum possessionibus — о државинама добара). — Tit. X о стицању адопцијом. — Tit. XI о оном коме се досуђују добра ради одржања ослобођења (робова) (de eo qui libertatis causa bona addicuntur). Tit. XII о сукцесијама које су поништене или услијед продаје имаћа или на основу сенатусконсултуса Клаудијевог. — Tit. XIII о обвезама (de obligationibus). — Tit. XIV како се обвеза уговара стварју (re). — Tit. XV о вјербалним обвезама. — Tit. XVI о саповерјеницима и садужницима (de duobus reis stipulandi et promittendi). — Tit. XVII о стипулацији робова. — Tit. XVIII о диоби стипулација. — Tit. XIX о стипулацијама које не вриједу (de inutilibus stipulationibus). — Tit. XX о јемцима (de fidei soribus). — Tit. XXI о писменим (литералним) обвезама. — Tit. XXII о консенсуалним обвезама (de consensu obligatione). — Tit. XXIII о куповини и продаји. — Tit. XXIV о најму (de locatione et conductione). — Tit. XXV о друштву (ортаклуку). — Tit. XXVI о пуномоћству (de mandato). — Tit. XXVII о обвезама из као — уговора (de obligationibus quasi ex contractu). — Tit. XXVIII ерством којих лица стичемо обвезу. — Tit. XXIX каквим начином престаје обвеза.

(Наставиће се.)

Допис „Гласу Црногорца“.

Кремона, 20 октобра.

(Светковина о доласку Њег. Величанства Цара њемачкога у Рим.)

Бијаше подне — дана 11 (по новом)

Њему су руке дрхтале кад разави напрт; морао је лагано говорити, да скрије како му глас дрхти.

— Ово је митра за владика... Да, неке госпође из вароши желе му приредити један поклон, па су мени наручиле да напштам веза и да надгледам раду до доспјетка. Ја сликам на стаклу, али се много бавим и старинском вјештином... Као што видите ја сам просто на ново сложио једну готичку митру...

Анђелија погнута над великим листом артије, који он бјеше разастр'o, узвикну лагано.

— Гле! света Агнеза!

Заиста бјеше та мученица од тринаест година, та гола дјевојчица заогрвута својом косом, испред које провирају ножице и ручице — онако каква је на прагу на једнијем вратима саборне цркве, или правије, каква се налази у цркви, дрвени кин, старинске израде, некада обојен, данас жуте излињале масти. Мала светица стојеће захваташе цијело лице митре, ношена на небо двама анђелима, а под њом, далеко под њом, бјеше вјешто израђено неко мјесто. Наличје митре и траке бјеху урешене шарам, лијепо смишљеним.

Феликсјен настави:

— Госпође желе дати поклон о

октобра, кад се заорише, ма веселије но икада чини ми се, тамбури и музике фантерије и танка фанфара алини и берсаљера између дивних дворова и широким улица простране престонице талијанске Рима, а за њима дивна талијанска војска стичући се на одређеним мјестима, да дочека милог им госта — младога Цара њемачког. Да вам бијаше виђети, колик се народ начети по балконима и прозорима, па како бијаше вакал од ручка, могаће се виђети же која госпођица, да је на глас труба онако лакоиселено скочила на балкон, с пируном (виљушном) у руке, са оно што јој се нагнало на њега, тек само да види војску и чује њене дивне марше. Тако је, јадница, послужила наљивчини „Кри Кри“ да је изасмијева подмећући јој сасма други смјер. Од краљева двора, који је на једном између десет римских брежуљака на тако званом Квириналском брежуљу, па с обадвије стране народног пута до жељезничке станице, бијашу подигнуте величанствене колоне украшене разним војничким и народним грбовима а и њемачким „дрним орлом“. Бијашу украшене унакрс многобројним талијанским, њемачким и пруским заставама, а између њих на више мјеста величанствено се издизаху високи балкони застрти све самом свитом и кадифом за богате Римљане и Римљанке, који су их могли начинити и сједипта у њима купити, да виде, како они кажу, „il biondo Imperatore“. Па и ти балкони бијашу начичкани заставама и разним њемачким и римским грбовима. Балкони, прозори, врата, па и сами кровови високих дворова и с једне и с друге стране ове дугачке улице бијашу окићени све љепше и љепше један од другог прекрасним лаворовим и разним другим богатим златом, сребром, свилом и другим адијарима украшеним вјенчевима, вилимама, барјацима и Бог ти још зна чим, које моје слабо перо не може описати.

Од краљевског двора до жељезничке станице с обје стране ове широке улице, између ових прекрасних балкона и ступова, очекивала је госта у добро сабјеним редовима војска талијанска. Она је у исто вријеме служила као тврда међа, која одупреше онај силни народ који јој се иза леђа гомилале да види Императора. На високим часовницима и дивним дворима показиваше казаљка на часоказима 4 и 10 м. по подне, а музике и фанфара на даљину поче се чујати да свира марш краљев и химну њемачку. Глас се све више и више чујаше док се на пошлетку не заори из средине оне силне свјетине глас чувеног омао генерала Тестафуки, инспектора од берсаљера, који је за вријеме ове светковине командовао истим одјељењем: „пред прси“, на чији глас војска узе пред прси а све фанфаре и музике од овог одјељења почеше марш краљев и химну њемачку.

У прву кароцу су прошли ађутанти Њихових Царских и Краљевских Величанстава, а одмах за њима Цар њемачки и Краљ пруски Вилхелм II. и Краљ талијански Умберто I. Кад пролазаху између војске, Умберто само свој мрки поглед бацаше на војску и народ на свакоју страну, а млади Император поздрављаше по војнички. Народ их поздрављаше са свију страна машући фацолетима и клубуцима, бацајући се на њих с прозора и балкона, преко народа и војске, цвијећем вичући: „Viva Gnjerno II! Viva L'Imperatore! Viva er fedele alleato! Viva la triprice alleanzia!“

процесији на дан Чудеса, те сам с тога и одабрао свету Агнезу....

— Мисао је баш добра! прекиде га Хибер.

Хибертина додаде:

— Преосвећеном биће јако мило!

Та процесија бивала је сваке године 28-ог јулија, још од времена Јована V Хоткурскога, коме је Бог био дао моћ да лијечи кужну чељад, те је сачува Бомон од куге; а та је моћ прешла у наследиство и његову наптрашку. По Легенди, Хоткурски властели дужни то бјеху одвјетовању свете Агнезе, којој су се они вазда молили; отада оста обичај да се о ходовном изнесе кип свете дјевице и носи по улицама, с побожним вјеровањем да ће она и на даље отклањати свако зло од вароши.

— Дакле за дан процесије! проговори најпослије Анђелија, ама то је до двадесет дана; немамо времена дотле!

И мајстор и мајсторка потврдише главом, јер око таква рада требало је уложити много помње. Ипак Хибертина, обрнув се к њој, рече:

— Ја бих ти могла помоћи; ја бих узела да изградим цвјетове, а ти да свршиш лик.

(Наставиће се.)

Још приодаваху: „Viva re Umberto! Viva Italia!“ Чујао сам многе младе Римљанке же говоре, испињући се на врх прста да боље виде младог госта: „Che bber giuvi notto!“ па даје: „Quant'è ssimpatico!“ а њеке опет постарије приодаваху: „Ddio lo bbene dich!“

За овим кароцама иђаху друге у којима сјеђаше брат царев књаз Хенрих, велики маршал од флоте њемачке, наследишник талијански књаз од Напуља и брат краљев књаз Амедео велики војвода од Аосте, за овима иђаху у кароцама сви талијански министри и велика господа заједно са пратњом царевом — Нијемцима, међу којом у једна кароца сјеђаху Криспи и конте Херберт Бисмарк, син старог кнеза Бисмарка. Бијаше смијешно погледати кароцијере и слуге на овим многобројним кароцама, који са својом униформом, свиленом косом и обриваним брцима, по изгледу у најстаријим годинама свога живота, представљаху робове раскошних старих римских царева, а давају заиста овој светковини вишу величину.

Сјутра дан, т. ј. 12-ог, ходио је Цар Вилхелм на визиту Њ. Светости Пани Лаву XIII. О тој визити како су се састали и разговарали, није нужно да говорим оно исто, што ће те наћи у свим талијанским новинама.

Истог дана на 7 ура у вече, била је велика вечера у част Цару, на којој су учествовали и сви велики официри талијански.

Тог истог дана у вече, чинио је на род велику светковину, са великом музиком од 600 свирача на пјачу народну. Музика је свирала разне пјесме под управом учитеља Весела. За тим су пјевали т. з. „L'Inno Urra!“

Није с гора да вам изнесем тај дивни свијер поре. Доменика Њоли, који на талијанском језику гласи овако:

„Urra! Urra! Mandi la tromba

„Squilli acuti di giubilo,

„Urra! Urra! Per l'aere romba

„Gagliardo un volo d'aquila

„Urra! Urra! Lungo rimbomba

„Eco del plauso, un grido

„Pei sette colli va:

„Urra! Urra!“

Ово је пјевало најпорије цијело друштво, за тим само виши људи са крупним гласовима наставили су ту исту пјесму овако:

A te, figlio di forti che cingi!

Del Germanico serto la chioma

Ate, forte, il saluto di Poma.

Risorgente nel libero suol!!

Prima in lotte comuni travolte

Le due genti costrinsero il fato.

Due bandiere nel sangue raccolte

Or congiunte rifolgono al sol.

Le salutano del Tebro le sponde

E un saluto dall' Elba risponde;

Nella gioia si stringono le destre

Intrecciate nell'ora del duol.

За тим ђеца са својим умиљатим ђетинским гласом наставе овако:

Noi richiam l' argentea

Voce degl' inni a Te

Amico al nostro popolo

Ospite al nostro Re.

Il raggio tuo che fulgido

Sull' orizzonte uscì

Noi salutiam: noi cantici

Nunzio di lieti di.

A te, Signor, sia gloria

Dei popoli l'amor

E il nome tuo la storia

Scriva nel libro d'or.

За тим прихвати на ново сви:

Inni volate dintorno al serto

Di lui che strinse la man d' Umberto

Pecando il verbo dell' amistà

Urra! Urra!

Trombe mandate chiari gli squilli

Mentre i colori dei due vessilli

Bacia col raggio la civiltà

Urra! Urra!

За сјутрашњи т. ј. 13 октобар, говори један римски лист „Il Messagero“ овако:

„Млади цар њемачки научио се по онемо правоме обичају њемачком добро хранити.“

„Chi dorme non piglia pesci — Còricati per tempo e levati di buon mattino.“ „Ове двије народне пословице“, говори „Messaggero“, „само се у њемачкој тачно врше, јер од најсиромашнијег радника па до највећег богаташа, сви их поштују као двије најсветије реченице из св. писма. Његову т. ј. Цареву, праву навик, ни ово дугачко путовање није могло прекинути, нити су га ни јутрос први зраци од зоре у постељу нашли. Прије 5 ура он бијаше већ на погана. Обукао се са помоћу само свог вјерног слуге Фридриха Либернака. Обуваше као вазда војничку униформу, наред, да му се донесе црна капа са коњском и заповједи, да му се прихвати једна кароца са два коња за прошетати се мало изван вароши у поље. Још прошле вечери Цар опраштајући се са Краљем, знајући да краљ хоће у част његову сјутра учинити једну велику смотру, рече: „Mi piacerebbe vedere la località così potrei ren-

dermi conto assai meglio di ciò che vedrò quando il campo sarà occupato dalle truppe.“

„Tutto è a vostra disposizione“, одговори краљ.

„Ma io non voglio incomodare nessuno, mi piacciono le improvvisate.“

„За то јутрос одма“, говори поменути лист, „сједне на кароцу у пратњи само генерала Радикати и отпутова да види ши року ливаду Centocelle. Чим је на њој дошао, одма је стао пажљиво посматрати што је по њој за војску направљено било, за Њега и гледаоче. Проплао је на своме хату у дужину и ширину лагано, питајући и мирно слушајући објашњење сваке стварчице од генерала Радикати.“

Тако се млади Цар познао са пространим ливадам Centocelli и свим стварима које је видео на њој, као: тврду подземну фортицу, високе палке за њега и народ и т. д.

Са сваке стране по улицама простране вароши Рима па и изван његових бедема кад се изашло, чујаше се удар тамбура и свирка музике, што значи, да туда маршира фантерија или кавалерија, дикташе танка и умиљата фанфара по којој броје брзе корак берсаљери и алини. Чујаше се топот коња круте артиљерије, такође и клопотање топовских кола, пуцњава хиљада бичева са кароца богатих Римљана, пјесма и разна весела простије класе народа, које се за неколике уре све стече на пространој ливади Centocelli. Многобројна господа и госпође римске, заузеле купљена мјеста на високим балконима, остали народ стаде на одређеним мјестима, официрски коњи и хиљаде кароца заузеле од карошке управе означена мјеста, прикривена од погледа с балкона како царских тако и остале госпоре, а она отворена заuze војска у онемо реду:

У прву линију стала је прва и друга дивизија фантерије, прва под командом тенента генерала d'Onclen de la Batie, а друга под командом тенента генерала Boni.

У другу линију под командом тенента генерала Asinari di San Marzano, била су ова одјељења:

Једна легија алијевих карабинијера, регимент артиљерије од фортица, регимент фенија, два регимента алини, под командом мајора генерала Pelloux Luigi инспектора од истих, једна бригада брдске артиљерије, три регимента берсаљера под командом мајора генерала Testafochi, инспектора од истих.

Трећу линију, под командом мајора генерала Boretti, састављале су ове трупе:

Једна бригада артиљерије на коњима, два регимента пољске артиљерије, прва бригада кавалерија под командом мајора генерала Crotti di Costigliole, у којој спадају: кавалерија Ђенова, Аоста и Монтебелс.

Друга бригада кавалерије, под командом мајора генерала Demora, у којој спадају: кавалерија Алесандрија, Лоди и Умберто I.

На челу цијеле ове дивне војске стајао је тененте генерале Маркезе Emilio Pallavicini di Priola comandante del corpo d'Esercito di Roma. Број ове војске износио је близу 30.000.

Лијепу слику представљаше Centocelli за извјезбано око и вјешту руку каква сликара или за каква чувена фотографа, са преко 150.000 чељади, са хиљадама коња и кароца, са војском у разне униформе војничке, са златом, сребром, свитом и оружјем те тај дан блисташе на њем.

Лијено бијаше виђети генерале на њиховим претилим хатовима, у генералској дивизи са декорацијом и са златним орлом на капици, над којом се лепрпа фино бјело перје, па кад онако силни испред војничких редова протрчују помичући сад овај сад онај баталион, сад један сад други регимент за боље метнути их у положај, како ће их лакше моћи прегледати они младога Цара.

Кад се све дивно уреди и кад све стаде на своје мјесту, настаде велика тишина међу овим силним људством. Народ и војска са нестрпљењем очекиваше високог госта Вилхелма II. и краља Умберта I.

Бијаше 11 ура кад ову народну тишину пробише гласи краљевске фанфаре, свирајући знак доласка Њихових Величанстава на онемо свечаном пољу.

Цар Вилхелм II. и краљ Умберто I. бијашу први који се показаше на овом отвореном пољу међу жељом их свјетином. За њима двојицом бијашу: Наљедник талијански, брат Царев, брат краљев, вој од Ђенове књаз Томо, а за овима остали гости, талијански министри и многи виши официри. Сви јахаху на добрим коњима. Народ их поздрављаше веселим усклицима: „Ура!“ са сваке стране. Мало за њима дође Њ. Величанство Краљица са дивном својом пратњом свијетлим кнегињама и кнегињама, маркезама и војвођињама од ближе и даље краљевске крви. Она са својом пратњом иђаше у богатим царским кароцама, а за свијема богато окићени јахаху краља Умберта корацијери (тјелесна стража). И њу, као омиљену своју краљицу, поздрављаше народ највеселије.

На први глас трумбџа, о доласку Њ. Величанстава, у војсци се заорише гласови генерала: „баталиони пред прси!“ чије

команде поновише команданти од регимента (пуковници), а иза ових опет команданти од баталиона. На ту војанду, као да оком трену, војска изврши. Све музике и фанфаре засвирају на један мах. Фанфаре свој најлепши и најбржи марш, а музике „уппо“ њемачко, а за тим краљев марш. За тим је сва војска узела к ноzi. Цар и краљ испрате краљицу са великим гошћима на нарочитом за њих богато направијеном балкони, на онда почну чинити преглед. Најприје пођу к првој, за тим другој, а најпослије трећој линији. Војска им је држала пред прси. Музике су им свирале непрестано сад њемачко „Упо“, сад „краљевски марш“, а фанфаре најлепше своје марше. Цар и краљ пролазили су са својом пратњом обичним кораком на својим коњима, испред густих војничких редова. Цар поздрављао готово послје сваког корака, држећи непрестано очи на војску, посматрајући све оно, што једном вјештом војсковођи — странцу — треба да види, па да се позна са једном војском, а ту је и могао млади Гост и видјети све врете талијанске војске. Краљ Умберто само бацаше свој мрки поглед на војску, као да би хтио рећи: „Благо мени, војници, док сте тако дивни и вјерни краљу и отаџбини!“

Пошто је преглед свршен, сва се војска помакне на источној страни од равнице, построји затворене колоне по баталионима у три линије, као што су и прије стајали, и то фронтном пут императора.

Император њемачки и краљ талијански са кнежевима царске и краљевске куће и осталом високом господом, најмјесте се на десну страну од краљичина балкона око 50 м. у растојању, а на десно од њих стао је у дугачком фронту велики број официра, који тај дан нијесу били у служби, него само дошли да виде ову велику смотру војске своје, а стали су на једном растојању од 200 до 250 метара.

Најприје почне свилати (развијати се?) прва линија (фантерија) својим обичним кораком, чинећи два пута очи на десно, први пут испред Императора, краља и њихове свите, а други пут испред краљице и њене свите, за њима алпини и берсалиери трчећим кораком. Кад су берсалиери пролазили, цар се обрнуо пут краља и вруће му стискао десницу, тако, да му је исказао, да би желио и у Њемачкој установити једну чету берсалиера. За берсалиерима прошла је кавалерија брзим галопом, а за овима сва остала војска.

Војска је добила од народа великих поздрава, а Цар, краљ, сва царска и краљевска пратња, били су са понашањем војске много задовољни.

Сваки војник добио је тај дан од владе преко своје дневне плате, још по талијански франац (50 новч.). Ух, да је коме знати како је скуп франац војнику!

Пошто би једном прошла једна трупа испред високих гледалаца: Цара, краља, краљице и кнежева, би се намјестила на десну страну од пута којим ће гошћина проћи, постројивши затворену колону фронтом према путу. Тако пошто је цијела војска свршила свилање и на поменути се начин покрај пута постројила, прође најприје краљица, па Цар и краљ, а за овима остали по реду како сам мало час казао кад су из Рима долазили. Војска их поздрави са „пред прси“ а такође их и на род са свију страна поздрављаше одушевлено.

Пошто Њихова Величанства са својом пратњом прођоше, војска постави телешаке на земљу, те причека док се виши дио народа одвезе на својим колима натраг, јер се није могао цио народ причекати док прође.

На 7½ ура у вече била је вечера, а на 9½ примање на Кампиодолу.

Сјутра дан т. ј. у неђељу 14-ог, два регимента берсалиера отпутовали су за Напуљ да и тамо дочекају Цара. У Риму је на подне бис скуп, на 7 по подне вечера, а на 9 освјетљење старог форум го-тампана. Опет сјутра дан пред подне било је посматрање вароши Рима, а у вече на 7 ура велика вечера.

У уторник 16-ог, пут за Напуљ. Овог истог дана стигли су у Напуљ око 4½ уре по подне. Много би било писати њихово готово тридневно боравање у Напуљу (премда сам и ту био очевидац, као год и у Риму), само ћу рећи толико, да их је народ неописано свесрдно дочекивао и поздрављао на сваком кораку ђе би се међу њим показали. У вече је било велико освјетљење, музика и народно весеље пред сами краљевски двор.

17-ог на 10 ура пред подне кренула су Њихова Величанства пут Кастеламаре, тамо су стигли на 11 ура пред подне, ђе су били неисказано лијепо дочекани. На подне гледали су како се отиска у море нови пароброд талијанске флоте у Кастеламару по имену „Краљ Умберто“. На 1½ уре по подне навезли су се на пароброд од мрнарнице т. ј. „Савоја“, ђе је био скуп и објед. На 1½ уру по подне било је посматрање цијеле флоте (морнарице) и мановре, за тим, пошто су свилале све морске убојне лађе испред Цара и краља Умберта и поздравиле их страшним груктањем из топова, Цар Вилхелм II. и краљ Умберто

I. извезли су се и вратили се у своје дворцу. Уз пут народ их је одушевлено поздрављао са сваке стране. Овог истог дана у вече на 7½ ура била је велика вечера, а послје био је велики скуп у театру св. Карла, ђе су приказате разне преставе и игре у част доласка царева у Напуљ.

Као и прве ноћи било је велико освјетљење гасом и електричним свјетлошћу са многобројним ватрометима (ракетама.) Народ је пјевао а и музика је свирала разне пјесме, сјеване у част Цареву о његовом доласку.

Сјутра дан посматрали су варош, музеј, производе, вјештине, раскопине старијих Помпеја и т. д. Истог дана вратили су се са свом пратњом у Рим, ђе су стигли око 6½ ура у вече, те су били на концерту и гледали у дивном освјетљењу форум го-тампана.

За неколико дана те смо стајали у Напуљу моја дружина и ја, непрестано смо гледали не би смо ли ђе нашли каква спомена од неумрлог нашег митроноса пјеника, али на жалост, као непознати, први пут у Напуљу дошавши, нијесмо могли наћи ништа, доста нам је било и гледаати вулкан на Везуву како у вече свијетли те му се свјетлост у море прелама, а у дан густе облакове дима те из себе избаца, па да се доста наразговарамо, (разумије се, колико нам знање о њима допушта) о онима увјенчаницима српске књижевности који описују „пењање на Везув“, „опроштај с Напуљом“ и др.

Слатко ли нам је било прочитати на Ђошку једног дворца у Напуљу на једном ритрату са златним оквиром: „Фотографија Рафаела Ферети награђена Њ. Височанством Књазом Црне Горе.“ Још слађе нам је било повести младићки разговор о општељубљеном Господару свом, који жели награђивати све оно што је лијепо.

Никола Ђ. Митровић.

ДОМАЋЕ ВЈЕСТИ.

Ц е т и њ е, 12 новембра.

† Вуко Савов Петровић.

Његову Височанству стигао је синоћ из Котора брзојав, да је тамо преминуо Госп. Вуко С. Петровић, првобратучед и вреник Владике Рада, у својој 78-ој години. С Вуком је изумрла мушка доза Савова, брата Св. Петра.

Тијело покојниково пренијеће се на Његуше и сахранити у породичној гробници.

Г. Лик. Маћо, кр. италијански представник на Двору Њег. Височанства, кренуо је у четвртак, са својим секретаром, у Дубровник.

Jean de Pavly — Јован Павли — тако се један странац, који је у четвртак стигао амо из Бара преко Ријеке, уписао у списак гостију вел. локанде. Г. Павли је професор источних језика на универзитету у Ганту, у Белгији, једва ако је навршио 28 година, а родом је — из Бара, од знатне породице: мајка му је сестра кардинала Ванутелије, доглавника Папина. Г. Павли разумије скоро све источне језике, од санскрита и јеврејског, до арапског, персијског и турског, и влада свијем у писму и говору. Исто тако нише и збори скоро у свијем јевропским језицима. Од словенских језика најбоље зна руски, но разумије лијепо и српски, тек што му је мало потезе говорити. Сад пише и брзо ће довршити граматику арапског језика; књига ће бити написана француски. На универзитету предаје г. Павли свој предмет латинским језиком. — Дошао је у Бар по своју крштеницу која му треба ради женидбе. Док је боравио у Бару, био је гост пресвјетлог прабискупа О. Ш. Милиновића. Јучер је извојело Његово Височанство примити путника у аудијенцију, а по подне је кренуо у Белгију.

— Не прође ли пуна година дана од како добисмо тужну вјест да је млади наш поморац Мијалко Почек у таласима морекијем свој гроб нашао, а ево извјештаја да је и његов друг, Стево Вриџа, исте судбе био. Тужном родитељу стиже у децембру 1887 године потоње писмо милог му сина, да је из Песанколе (у мексиканској луци) с бродом за Јевропу кренуо. Од ото доба до данас, и ако су пријатељи његови тужну вјест поодавна са-

знали били и тражили да је родитељу његову Саву, у што блажем начину саопште, није му могуће било ништа дознати за сина, док му није брат Перо јавио по покајницама, које су с Његуша пошле у Подгорицу, да ондачу свога Стева и буду учеснице у жалости Савовој и његове фамилије. Покојни Стево са својим другом Мијалом Почеком, били су заслужни и достојни питомци црногорски у поморској школи у Котору, ђе су прописани курс, како један тако и други, са одликом свршили и ради праксе навезли се концем 1886 на бродовима, да иза прописаног времена постају поморски капетани. Но им суђено не би.

Родитељи Стевови губе у њему милог сина, браћа му и подмладак вриједна друга, а држава, која је у њему тражила одважна службеника, достојна питомца, око којег је имала рашта, док је жив био, бригу водити.

ГЛУХОТА.

И зујање у глави Начин којим се боник може сам лијечити а да не прекида својих послова. Ко пошље 15 солада (30 сантима) добиће књижицу са сликама. Обратите се: I. H. Nicholson, 4, Rue Drouot, Paris.

К њ и ж е в н о с т.

Примили смо на приказ:

Народно благо, по Босни, Херцеговини и сусједним крајевима, сакупио Мехмед-Бег Капетановић Љубушак. Поправљено и допуњено издање. Сарајево, издање и штампа Шпиндрера и Лешнера, 1888. (На челу: Пословица је међу ријечима, као мјесец међу звијездама).

По зади:

Прва књига издата од Мухамеданца на српском језику у Босни. 396 страна вел. 8-е.

Бранич, часопис за правне и државне науке. Власник: Удружење јавних правозаступника у Србији. Одговорни уредник: Ђорђе А. Ненадовић, јавни правозаступник. Број 17 и 18. Година II. У Биограду. Штампано у штампарији краљевине Србије 1888.

Садржај: Историја права као наука, од дра Д. Т. Мијуновића проф. права на Вел. Школи. — Богишићев „Општи имовински законик за књажевину Црну Гору“. Пише Андрија Ђорђевић проф. права на Вел. школи (наставак). — Који још § треба да постоји у нашем кривичном закону, од А. Радловића комесара жељезн. полиције. — Из Суднице: XIX. Кад мјеница не одговара захтјевима из § 80 трг. зак. онда она као неважећа исправна не може бити на предмет фалзификата који би се имао казнити по § 147 крив. зак. — XX. Тумачење § 147, 111 и 149 кривичног закона у свези са 4 тач. § 471 грађ. пост. Одлуке опште сједнице Касац. Суда, саопштио их М. Дамјановић. — XXI. Не вриједи задужење имања послје закљученог уговора о продаји и куповини његовој. Одлука одјељења Касац. Суда саопштио је Л. Стојадновић. — Правозаступнички испит. — Ванредни скуп удружења јавних правозаступника. — Листак: Невин а осуђен, криминална прича, с њемачког преводи М. Дамјановић. — Књижевност: „Јурилическо списање“ б гарски правни часопис — Вјесник: Прокламација Његовог Величанства Краља. — Велика народна скупштина. — Биљешке: Пресуда изречена на основу патриотизма. — Информације мађарских виших судова. — Нелојална конкуренција мађарских правозаступника. — Одговори уредништва. — Повјереницима удружења и исправка.

Тежак, основан 1869 године, илустровани орган српског пољопривредног друштва. Власник и издавалац Српско пољопривредно друштво, одговорни уредник Милутин М. Савић члан управног одбора, секретар министарства привреде. Година 19-та. Број 20. 15 октобра 1888 год. Издази мјесечно два пут 1 и 15 сваког мјесеца: Биоград штампано у краљ. српској државној штампарији.

Садржај: Ј. п. Овогодишња жетва. — Др. Мачај. Биље (свршетак). — Биљешке: Салеи. — Срачунавање сијена пред зиму и израђивање музара. — Рафија. — Сољење стоке. — Гласник: Главни збор Урватско-Славонског шумарског друштва (свршетак). — Извјештај о другој

трки коња у Шапбу. — Дописи: С. Доњег Пека. — Тешаца. — Метриш. — Смедерево. — Голубац. — Бољевац. — Гужа. — Уредништво пољопривредног гласника. — Писмо сарадницима. — Записник сједница Управног одбора. — Питања и одговори. — Члановима помагачима обзнава. — Огласи: Обзнана о претплати. Садржај пољопривредног календара за 1889 годину.

П р о с в ј е т а.

„Браник“ јавља да је 20-ог октобра умрло у Суботици уважени грађанин и чувени ловац, а сад и навијек и народни добротвор, Јован Христифоровић. „Браников“ дописник из Суботице вели да је покојник „све своје имање, биће га на неких 10.000 фор. завјештао српској православној дјечи, која ће се учити науци лекарској („љечничкој“ вели дописник који као да није прочитао књигу Јов. Бошковића. Ур.) мјерничкој. економској или шумарској. Стипендиста ће бити четири и примаће из исте закладе, док су у родитеља, по 200 фор., а кад пођу на страну по 400 фор. стипендије. Закладом ће руковати суботичка српска црквена општина, али да стипендију не може давати својој дјечи.“

Према томе ми бисмо рекли да задужбина мора бити виша од 10.000 фор; јер за годишњи приход од 4×400=1600 фор. мора бити бар 30.000 фор. капитала, а толико ће и бити.

Под насловом: „Два народна добротвора“ има „Браник“ овај допис из Арада од 28 октобра:

Јуче је свршена у нашој вароши свечаност, која ће нама Србима овдашњим дуго у лијепој усомени остати.

Прије неколико дана приспјели су у нашу средину г. г. А. Хадић и др. Илија Вучетић као изасланици „Матице Српске“ и „Друштва за српско народно позориште“, да одаду достојну пошту усомени два народна добротвора: покојном Павлу Јовановићу, негда сенатору вароши арадске, који је оставио стипендијску закладу за техничаре и руковање истом повјерио је „Матици Српској“, — и пок. Гаври Јанковићу, негда варошском капетану арадском који је своје имање у вриједности до 18.000 фор. оставио српском народном позоришту.

Како се код нас старо гробље, у коме је пок. Павле Јовановић сарањен, сада свим напушта, и како у њему гроб његов ничим није обиљежен, то су по закључку главне скупштине матичне споменути изасланици матичници дошли у нашу варош, да кости покојникове пренесу у ново гробље и на гробу му достојан споменик подигну. Од стране овдашњег магистрата веома су лијепо и предусретљиво примљени, и нарочито им је градоначелник у свему са највећом готовошћу на руку ишао, те је и магистрат бесплатно уступио мјесто у гробљу и опростио све таксе, што се том приликом плаћају. Пошто су припреме за пренос костију с доста великим тежкоћама скончане биле и дуго је времена за изведење тога требало, то су како честити председник овдашње српске општине г. Арса Петровић кр. мјерник, тако и перовођа г. Јован Јупански овдашњи учитељ, изасланицима у свему на руку ишли, и само се томе њиховом заузимању има захвалити, да се цио посао за доста кратко вријеме и успешно свршио.

Јуче послје подна у два сата заказано је било, да се пренос костију има обавити, и у то вријеме се искупили чланови овдашње српске црквене општине са председником Арсом Петровићем и подпредседником Алексом Телечанином на челу, учитељи са школском дјецом и неколико овдашњих Српкиња, те са изасланицима матичним и свештанством одоше најприје у старо гробље, и пошто су кости ископане биле, пренесу их у свечаном сроводу у ново гробље. Ту су сад наш прота г. Андрија Петровић и парох г. Тодор Петровић самртне остатке опојали, при чему је пјевачко друштво појало, а за тим су положени у нов гроб одмах поред гроба пок. Гавре Јанковића. На гроб је постављен лијен споменик од сијенит-камена, на ком је овај натпис:

Добротвору српске омладине
ПАВЛУ ЈОВАНОВИЋУ

1782—1851.

„Матица Српска“.

Уједно су изасланици матичници положили на гроб лијеп вијенац у знак захвалности и признања народног.

Пошто су свештеници осветили и подигли споменик, пришло се гробу народног добротвора пок. Гавре Јанковића, на који су изасланици у име „Друштва за српско народно позориште“ положили такођер лијеп вијенац у знак захвалности за учињену задужбину овом мезимчету народном а за тим је свештенство читало молитву и пјевачко друштво отпјевало је „вјечнаја памјат“.

Пошље овога проговори др. Илија Вучетић неколико ријечи, у којима је оби-

љезио значај ова два добротвора народна препоруки српској општини да пазе и чувају ова два гроба, јер у њима леже кости два велика Србина, који су цио народ српски вјечно заштитиошћу заду- жили и којих ће се имена славити и спо- мињати, док год Срба граје. Присутни су овај говор с пажњом саслушали и многима се могла суза у очима вилијети.

Овако су изасланици „Матице Српске“ и „Друштва за српско народно позориште“ свршили своју задаћу и истргли одзборава гроб једног народног добротвора, коме се већ једва и мјеста знало било. Овај је догађај учинио нарочито на овдашњи мали народ велики утисак тако, да ћемо се на то још дуго и дуго сјећати јер смо се из тог увијерили да „Матица Српска“ поштује и уважава спомен добро- творца народних, и послје овог догађаја не осјећамо се тако усамљени и сами себи остављени, као што нам се до сада чинило. Но не мањи је утисак овај догађај учинио и на остало становништво наше вароши, јер су и они увидјели, као Срби знају уважа- вати своје заслужне мужеве, па с тога су и свих овдашњих пет листова о томе с највећим поштовањем писали.

ЦРНОГОРСКО ПОМОРСТВО.

Св. Никола, 12 октомбра. — Ове не- дјеље за прве три дана имали смо средње вјетрове од I. и IV. квад. мирно море и ведро небо, па за два дана тихе и средње вјетрове од II. квад., море узбуњено, небо облачно и киша, па иза тога средње вје- трове од I. квад. мирно море и ведро небо.

Доједрише:

Пароб. аус. уг. „Скутари“, тон. 98, кап. Ф. Ваљало, из Дубровника, крцат.

Одједрише:

Пароб. аус. уг. „Скутари“, тон. 98, кап. Ф. Ваљало, за Скадар, крцат.

Оцињ, Ове недјеље имали смо лијепо вријеме, мале лагушне вјетрове од I. квад. а море мирно.

Барометар 76.5.

Доједрише и одједрише:

Траб. црн. „Уда Верди“, тон. 27, кап. Омер Јусуф, из Спигета, празан, за Св. Николу.

Траб. црн. „Бахрије“, тон. 36, кап. С. М. Мустафа, из Св. Николе, крцат, за Ријеку.

Траб. црн. „Леоне“, тон. 35, кап. И. Дермани, из Св. Николе, крцат за Трет.

Траб. црн. „Хаирлије“, тон. 33, кап. Ф. Сулејман, из Обота, крцат, за Трет.

Траб. грчки „Агис Пиетро“, тон. 36, кап. С. Казими, из Трета, крцат, за Драч.

Пароб. аус. уг. „Најаде“, тон. 495, кап. Сузанић, из Будве, и пошто искрца и укрца неколико трговине и путника про- дужи своју пловидбу пут Будве.

Бар, 23 октобра. — Ове недјеље имали смо за пошљедња два дана доста јаки вје- тар, кишу и узбуњено море.

Барометар 76.3, стање температуре Р. 12.

Доједрише и одједрише:

Пароброд „Оресте“, кап. Брелић, из Трета и пароб. „Данубио“, кап. Мајер, из Крфа, дођоше редовно, ови други имено- вани био је потпуно крцат вина и валаше, из Превезе, да није могао више примати друге трговине.

Поред рђавих времена дођоше траб. грчке: „Ајос Николис“, кап. Ђ. Данило. „Таси Акис“, кап. М. Долорес. Талијански „Енимјо“, кап. Е. Домовико, прва два из Каламате, крцат смокава за Трет а тали- јански из Мјетака, крцат дрва за Крф.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Ако се до Божића пријави довољно претплатника, да ће се у штампу

ЛИЈЕПЕ ТУБИНКЕ

пјесме

страних пјесника

српски преијевао

Вл. М. Јовановић.

У овој збирци има преко 100 пјесама уређених по пјесницима овако:

Њемачки пјесници: А. Грифијус. Шта је свијет? — Све је тапшина Е. Ф. Клајет. Рањени јдраљ. — Милица. Гелерт. Лијена појетја — Одговор — Младић и старац — Чудновата земља. Лесинг. Пољупци — Њено име — Газда Јоса — Мала девојка — Госпа лијена — Столар Мита. Биргер. Мушки понос. — Ко је крив? А. Блаумаер. Политичар — Слобода. Шилер. Рукавица — Поликратов претен — Наука. Хелдер- лин. Уживање живота. — Руки. И. Ф. Ка- стели. Сигуран мираз. Фалерелебен. Са- вјесна пресуда. Хајне. Пролог пјесама —

Уредник и издавалац Божо Новаковић.

Савез срца — У мраку — Осамљена суза — Мани ме — Стара пјесма — Рибарка — Хајде, не лажи! — Жена. Сајдл. По- гинули борац. Рајник. Има нешто. Ф. Халм. Три чуда. Ј. Хамер. Изрека. Фрајлиграм. Ох, та љуби, док можеш да љубиш! — Бог нек те чува! — Столарске калфе. Ф. Салем. Уз ријеч — Загонетка и одговетка — Поштовање. Бети Паоли. Зовете ме Гордом. Х. Рошет. Тиха радост. Е. Дом. У кадрили. М. Хартман. Киша. О. Редвиц. Докле ми се небо чисто, јасно плави. Е. Шеренберг. Ноћу. К. Кронц. Зими — При- чани — Сан. Г. Буш. Ноћна пјесма. В. Хам. Утјеха у себи самом.

Француски пјесници: Лафонтен. Заљу- бљени лав. Беранже. Кућни пријатељ — Стари самац — Васпитање дјевојака — Иветотски краљ — Брачни уговор — На- вукодносор — Дворски пјесник — Посла- нички извјештај — Тако мора бити! — Зимска пјесма — Глицера. Граф Жил де Ресејје. Тајна. Е. Скриб. На синовљем гробу. Ламартен. Повратак. Леон Халеви. Поезија. Виктор Хуго. Јутрења постојница — На што плакати? А. Дима, отац. Да се сврши на лијепо. А. де Мисе. Жалост — Пјесма. Франсоа Конс. Метеори. Бланшкот. Сузе.

Инглески пјесници: О. Големит. Пре- варена. Р. Бернс. Срце ми није овдје, срце ми гором лута — Уз пркос. Т. Мур. Бојна пјесма. П. Б. Шелије. Философија љубави — Промјена. Т. Худ. Пјесма о кошуљи — Просидба. Лонгфело. Exceelsior! — Послије подне у Фебруару на селу — Свијет — Дневна и мјесечна свјетлост — Серенада Стријела и пјесма.

Руски пјесници: Пушкин. Пророк — Друговима — Волио сам живот — Рекао сам збогом нади — Срце ми је већ забо- рављено — Десета заповијест — Благоча- стива хришћанка — Посјета. Хомјаков. Сељаково размишљање. Лермонтов. Пророк — Молитва. Некрасов. Мати.

Румунски пјесници: В. Александри. Двије душе. Д. Болинтинеску. Кнез Раду и дворанка — Мирча у боју. Ал. Кандиано — Понежу. Пољубац. Ј. Негруци. Проза и поезија.

Грчки пјесници: А. Христулис. Шта ће ми злато? — Сувише рано. Д. Пана- ригонулос. Моја душа.

Мађарски пјесници: Гарај. Посљедњи метак. Петефије. Ја у кућу уђох.

Једна трећина ових преијева штампана је по разним листовима, а двије трећине нијесу још нигдје штампане.

У збирци ће бити неколико слика.

Цијена 1 динар. Претплата се прима и у маркама. Скупљачи добијају 10%.

Новци и марке шаљу се уреднику „Ша- бачког Гласника“.

А. А. Славују, штампару, Шабац.

Разне биљешке.

Нови председник Сједињених Др- жав Сјеверне Америке (избори су довршени крајем октобра).

Венијамин Харисон родио се 1833. Дјед му је био Вилем Хенрик Харисон, девети председник Сједињених држава, а прајед му је био један од оних грађана Сјеверне Америке, који су потписали лист о независности Сједињених држава. Пошто у свом родном мјесту сврши прве науке, оде у својој 15. години на свеучилиште у Оксфорд, гдје за три године сврши лијепо све испите, па крене у Циципати за ад- воката, ма да бјеше још малољетан. Мало за тим се и ожени. Исте године пресели се у Индијанополис, гдје пребави све до садашњег свог избора. И прије и послје своје женидбе био је сиромашан тако, да му је отац морао давати новаца у зајам. Када 1864 год. бујне грађански рат између сјевера и југа, крену и он у бој с једном четом, коју он сам бјеше скупљо. Премда није имао одличних војничких врлина, ипак је догјерао до ђенерала бригадира, јер је војницима био мио, што се за њихово из- државање и његу лијепо старао. Послије рата опет се латио адвокатије у Индијо- полису, а уједно је живио приуноу око радње у политичком животу. Године 1886 истакла га је његова странка за кандидата и губернаторство државе Индијане, али ту буде лоше среће. Г. 1880. буде изабран за савезничког сенатора. Кад 4 марта 1887. иступи из сената, почне живјети у Индијано- полису, бавећи се опет адвокатијом и по- литиком. Умна му снага није превелика.

Како послје рата између сјевера и југа, који по сјевер сребно сврши, не влада више у Сједињеним државама борба ради политике него ради економије, то су америкашки грађани старали се поглавито за то, да се из јавних звања уклони по- квареност, која тада у сјеверној Америци бјеше јако овладавала. Ту поквареност осо- бито су подржавали републиканци, а та- дашњи представници републике: Линку, ђенерал Грант и Гарфилд, иначе најврснији људи, не могоше доскочити тој покваре- ности. С тога је прије четири године иза- бран демократски кандидат Кливленд, који је понешто окресао чиновничку покваре-

ност, те се надао, да ће савладати репу- бликанску странку и с побједом изићи из садашње изборне борбе. Али је републи- канска странка, бранећи начело заштитне царине Сјеверне Америке, побједила демо- кратску странку, која хоће само умјерену заштитну царину, са којом нијесу задо- вољни ни фабричари ни радници, бојећи се своје штете, ако се спољашња роба ослободи од царине и уведе слободна тр- говина, којој је Кливленд био пријатељ те мало по мало хтио укинути царину. Са заштитном царином се до душе обогатила, осим појединих продуцената, и сама држава, али дух либералних начела, баш оних на- чела, који владају у Сјеверној Америци, не могу допустити, да тако навијек остане те да самозживост удужи чојство. Демо- кратска је странка свакојак на правијем путу према начелима либерализма, која се његују у Америци, али су, како видимо, за овај мах у већој снази они, којима је на ум више своја корист него виши смјер, који ће и у слободној Америци тек доцније успјети, док права демократска свијест још боље овлада.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

Париз, 12 новембра. — Од јучер се проноси глас да је влада наумила учинити 2 децембра државни удар про- тив Буланжиста и монархиста и да их позатвара с одобрењем парламента. Вла- дини листови изјављују да су ти гла- сови беспослице, да би се раздражило јавно мишљење; само је истина да је влада прегла да удружи живо сваки по- кушај против устројства и закона зе- мље.

Биоград, 12 новембра. — Одбор је данас довршио приједлог за нов устав.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Господин Максим Лудајин судиј из Српског Ковина, још од прије неколико година редовно шиље „Голуб“ (лист за срп. младеж) на дар цетињској основној школи, усљед чега му се овим путем — у име признања — изјављује искрена зах- валност.

Цетиње, 5. Новембра 1888.

Управа осн. школе.

Јавна благодарност.

Г. Јован Поповић, управитељ и професор више дјевојачке школе у Панчеву, послао је на дар за гимназијску библиотеку 125 ком. књига, на чему се г. Јовану Поповић у овим јавно захваљује.

Цетиње, 12 новембра 1888.

Управа Гимназије.

Тужним и уцвијелим срцем јављамо свијема сродницима, пријатељима и позна- нцима, да нам се за кратко вријеме — у ова посљедња три мјесеца, отвориле три црна гроба, у које је неумитна смрт не- милостивом косом својом вргла три предрага нам и мила сина, и то најприје:

ВЛАДИМИРА

који послје кратког боловања умрије у Подгорици, и којег сахранисмо пред Ђешкопољском црквом; на онда:

ЉУБОМИРА

овдје на Цетињу, тако исто иза неколика дана тешког и мученичког боловања; и напошљетку данас на Аранђелов-дан:

МИЛАНА

послије десето дневног боловања.

Ова трострука и пренесрећна жалост, која се у тако кратком времену растовари са свим теретом својим на нас, напла је дубоког одзива како од честитог грађанства цетињског многобројним учествовањем при- тужним спроводима, тако и код многих познаника и пријатеља наших изван Це- тиња, који нам путем поште и телеграфа изјавише душевна саучешћа у тузи нашој, те услијед тога не можемо, а да се овим путем најтоплије не захвалимо свијема пријатељима, честитим и одличним грађа- нима цетињским, који су дирнути толиком жалашћу нашом похитали да нам изјаве своје дубоко саучешће у нашој преголемој жалости, и да нас несрећне родитеље, односно браћу, у колико је више могуће утјеше и ублаже срца нашег тешке болове. При том, нарочита хвала поштованом г. дру. Ђ. Петковићу, на његовом топлом заузимању и труду, лијечећи овог трећег синчића нашег Милана.

Цетиње, на Аранђелов-дан 1888.

Ожаловљени:

Јован Јовићевић отац,

Милица мајка,

Нико и Перо браћа.

Поруке уредништва и администрације.

Читате иници, Доњи Милановац. Од 1 новем- бра до 1 јануара стоји лист 3 динара или 1 ф. 50 новч. аустр. вр. За Србију прима претплату књи- жара М. Валожића у Биограду.

Његујући како ваља свој живот, свако може имати лијепо здравље и доживјети сретну старост. Болести највише долазе од крви, те је најсвјетлија дужност свакоме, пазити како му ради крв. Успјех савјесних испитивања и хвала дугом искуству, ми смо успјели саставити лијекове за чишћење и сна- жење крви, начином поузданим, брзим, без икаквих штетних пошљедица те очувати редовни отток крви. Наш начин лијечења признат је као одличан и одличован је више пута почасним наградама. Ми лијечимо навијек с успјехом (без осјећа) све болес- сти од поковане крви, але пошљедице тајних напита- ка, тит славости, волости које, и најзасторачије ране, лишаје, испадане косе, улоге и костоволу, као и све женске болести. Својим особитим начином укла- њамо ми лако дугу глусту и у дјец, за једну уру. Помоћу наших ремика, зготовљених најновачкијим начином и лијечењем бонога мјеста, уклањају се киле, полако но поуздано. Примамо свако пошље- ње писмо са подрблим описом болести и с до- датком потребне марке за одговор.

Officin „Hygiea“ à Breslau II. (Allemagne.)

НОВЕ КЊИГЕ.

	фор. новч.
ПОВРТАРСТВО за школу и народ	3 —
RAZGOVORNA slovnica italijanska	1 40
АТЛАСИ (земљовиди) велики укоричени	3 20
„ за средње школе	1 20
„ мали	70
ЧИТАНКА I. за осн. школе од Чут.	18
„ II. „ „ „ „ „	28
„ III. „ „ „ „ „	28
ПАТНИЦА, роман Ј. Пигат. у 3 свеске	1 80
КАРТА СРБИЈЕ и српских земаља	50
ИЗЈАШНЕЊЕ св. литургије од Вукић.	50
КЊИГА Љ. Ненадовића свеска XII.	50
ДОБРОВОЉЦИ, припов. Е. Патријана.	75

Календари за идућу годину 1889

	новч.
1 ЦРНОГОРАЦ с књигом Милош Обилић	20
2 ДАЛМАТИНАЦ „ „ Неђера прип.	20
3 БОСНАНАЦ „ „ Српске пјесме	20
4 СРЕМАЦ „ „ уз прело и сјело	20
5 НОВОСАЊАНИ „ „ Деоба Јаспића	25
6 БАНАТАНИ „ „ Жертва Аврам.	20
7 БАЧВАНИ „ „ Сужан и ухода	20
8 ЛАСТА „ „ Нар. пјес. гатке	20
9 СОКО „ „ Српске пјесме	20
10 ПОДАЖЕНИК „ „ Живот св. Јов.	20
11 ПЛАНЕТАР „ „ Најнови санов	20
12 ДОМИШЊАН „ „ Цигане. живот	30
13 ВЕЛИКИ ГОДИШЊАК	50
14 МАЛИ ГОДИШЊАК	35

Цетиње, 3. Новембра 1888.

Књижара Марка Л. Иванишевића.

ОГЛАСИ.

ПАДАВИЦА.

Болест о којој се до сад мислило да нема лијека.

ПАДАВИЦУ

Као и све болести од живота умјем ја сасвим изијечити, по новом начину, у најкраћем року и под јестством. Јавите ми доба боникова и од кад болује.

Лијек, начин употребе и т. д. шаље тек ми се пошљу 25 франака.

Христ. Ј. Семан.

Chst. J. Seemann.

Berlin

(1—12) 139, Schönhauser Allee 139.

ПОЗИВА

ваљане агенте, да продају руске лозове са добитцима, солидна банкарска кућа у Петрограду.

С понудама ваља се обраћати:

ГЕНРИХУ БЛОККЪ,

57, Невскій,

С. Петербургъ (Россија.)

(3—10)

ОПШТА АГЕНЦИЈА

C. M. MÜLLER;

Hatton Chambers, Hatton Garden,

London, E. C.

Приза се представништва знатних и поузда- них трг. кућа у свакој врсти трговине. Пошљава, куповања и продаје по наредби.

Знатна стоваришта претворена су у интеску задругу.

6—30

СВЕЗЕ ПРВЕ ВРСТЕ.

(ЏЕМС МАЈЛС)

JAMES MILES & SON.

61, Farringdon road, 61,

London, E. C.

Непосредан увоз умјетничке робе, слика, грав- совира, часовника (сахатова) сваке врсте, кованих од сребра, злата и туча, драгога камена, порцулана, судова (керамике), путаца, рукавица, четка, и т. д. и т. д.

Услуге се нуде поузданим кућама.

6—30

У књ. црног. државној штампарији.